

גמ' קידושין (מ:) - תלמוד גדול שמביא לידי מעשה - ותחילת דינו של האדם

רב דניאל שטיין

א. גמ' ב"ק (יז.) - ת"ר וכבוד עשו לו במותו, זה חזקיה מלך יהודה וכו' שהניחו ס"ת על מטתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה, והאידנא נמי עבדינן הכי, אפוקי מפקינן אנוחי לא מנחינן, ואיבעית אימא אנוחי נמי מנחינן קיים לא אמרינן, אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא, כי הוה עייל לבית הכסא והוה בעינא מיניה מלתא, לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנח תפילין ומברך, והדר אמר לן אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן והאמר מר גדול למוד תורה שהלמוד מביא לידי מעשה ל"ק הא למיגמר הא לאגמורי.

ב. רמב"ם (פ"א ת"ת ה"א-ד') - נשים ועבדים וקטנים פטורים מתלמוד תורה, אבל קטן אביו חייב ללמוד תורה שנאמר ולמדתם אותם את בניכם ב לדבר בם וכו' כשם שהיית אדם ללמד את בנו כך הוא חייב ללמד את בן בנו וכו' היה הוא רוצה ללמוד תורה ויש לו בן ללמוד תורה הוא קודם לבנו, ואם היה בנו נבון ומשכיל להבין מה שילמוד יותר ממנו בנו קודם, ואף על פי שבנו קודם לא יבטל הוא, שכשם שמצוה עליו ללמד את בנו כך הוא מצווה ללמד עצמו.

ג. שו"ע גר"ז (הלכות ת"ת פ"ד ה"ב) - כי התלמוד מצד עצמו הוא ג"כ מ"ע אף אם לא היה מביא לידי מעשה, והואיל והוא מביא ג"כ לידי מעשה כל המצות כולן שא"א לקיים כל המצות כהלכתן בתנאייהן ודקדוקיהן בלי לימוד היטב לידע כל ההלכות שהן דקדוקי המצות ותניאיהן לכך הוא שקול כנגד כל המצות כולן ולפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום.

ד. גמ' מנחות (צט:) - אמר רבן שמעון בר יוחאי אפילו לא קרא אלא קריאת שמע של שחרית וערבית קיים לא ימוש וכו', שאל דמא בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית, קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, והגית בו יומם ולילה, צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית.

ה. גמ' נדרים (ח.) - האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו גדר גדול נדר לאלוקי ישראל והלא מושבע ועומד הוא, ואין השבועה חלה על שבועה מאי קמ"ל דאפילו זרוזי בעלמא היינו דרב גידל וכו', הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בקריאת שמע שחרית וערבית משום הכי חייל שבועה עליה. [ר"ן נדרים (שם) ד"ה הא קמ"ל - מסתברא לי דלאו דווקא דבהכי מיפטר שהרי חייב כל אדם ללמוד תמיד יום ולילה כפי כחו ואמרינן בפ"ק דקדושין (דף ל) ת"ר ושנתם שיהו דברי תורה מחודדין בפ"ך שאם ישאלך אדם דבר שלא תגמגם ותאמר לו וכו', וק"ש שחרית וערבית לא סגי להכי אלא מכאן נראה לי ראייה למה שכתבתי בפרק שבועות שתיים בתרא דכל מידי דאתא מדרשא אף על פי שהוא מן התורה כיון דליתיה מפורש בקרא בהדיא שבועה חלה עליו והכא הכי קאמרינן כיון דאי בעי פטר נפשיה ממאי דכתיב בקרא בהדיא דהיינו בשכבך ובקומך בקרית שמע שחרית וערבית מש"ה חלה שבועה עליה].

ו. גמ' ברכות (לה.) - ת"ר ואספת דגנך, מה ת"ל לפי שנאמר לא ימוש ספר תורה הזה מפיך יכול דברים ככתבן, ת"ל ואספת דגנך, הנהג בהן מידת דרך ארץ, דברי ר' ישמעאל, ר' שמעון בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורע בשעת הרוח ותורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן וכו', אמר אביי הרבה עשו כר' ישמעאל ועלתה בידם וכו' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידם.

ז. רמב"ם (פ"ג תלמוד תורה ה"ד) - היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק לתלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו.

ח. רמב"ם (פ"ו אישות ה"ב) - ואם היה עוסק בתורה וטרוד בה, והיה מתירא מלישא אשה כדי שלא יטרה במזונות ויבטל מן התורה הרי זה מותר להתאחר, שהעוסק במצוה פטור מן המצוה וכל שכן בתלמוד תורה.

ט. ירושלמי ברכות (פ"א ה"ב) - ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב. ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא.

י. גמ' עירובין (יג:) - תנא לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו, ולמה נקרא שמו רבי מאיר שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה.

יא. רמב"ם (פי"ג שמיטה ויובל הי"ג) - ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את נ' והלך ישר כמו שעשהו האלקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים.